

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE 2014

Een dertigtal vrijwilligers zijn ook dit jaar weer op pad geweest in geheel Noordoost- Twente om het aantal bewoonde huiszwaluwnesten te inventariseren. Er zijn 1695 nesten geteld, tegenover 1756 in het voorgaande jaar 2013, dit zijn er 61 minder, een afname van 3,5 %.

De daling die in 2010 is ingezet en die we in onderstaande tabel na 2009 kunnen overzien, maakt duidelijk dat de zwart-witte lentrebode het in onze contreien moeilijk heeft. Het lichte herstel dat in 2013 t.o. van 2012 was te zien, heeft zich niet doorgezet. Het is moeilijk om precies de oorzaken hiervan aan te geven. Een combinatie van factoren in het broedgebied in onze eigen regio, omstandigheden tijdens de trek en in de overwinteringsgebieden in Afrika spelen een rol. Op de beide laatste factoren kunnen we geen directe invloed uitoefenen. In onze eigen woonomgeving kunnen we proberen om als vrijwilliger samen met de 'gastheren' er voor te zorgen dat er draagvlak blijft voor voldoende nestplaatsen. Het aantal bewoonde locaties kwam uit op 241. Dat zijn er 25 minder dan vorig jaar, de grootste daling sinds jaren. Het aantal getelde nesten van de boerenzwaluw liet daarentegen een stijging zien van 1601 naar 1851. Dit zou kunnen betekenen dat het met de boerenzwaluwen wat beter gaat, maar helaas wordt in ons telgebied het aantal boerenzwaluwen nog niet overal geteld. Conclusies trekken over voor- of achteruitgang is daarom lastig en voorbarig.

Aantal nesten en bewoonde locaties

Jaar	Bewoonde locaties	Totaal aantal nesten
2005	293	2191
2006	293	2110
2007	284	1945
2008	281	2058
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014
2012	272	1737
2013	266	1756
2014	241	1695

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt. Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uitziet, is aangegeven in onderstaande tabel. (ter vergelijking drie jaargangen)

Categorie	Locatiegrootte	2012	2013	2014
A	1 nest	19,9 %	21,1 %	21,4 %
B	2 – 5 nesten	40,0 %	38,3 %	38,9 %
C	6 – 15 nesten	33,1 %	32,3 %	28,6 %
D	16 – 25 nesten	5,5 %	4,5 %	7,9 %
E	26 – 50 nesten	1,1 %	3,4 %	3,2 %
F	51 – 100 nesten	0,4 %	0,4%	0%

We zien in 2014 ongeveer hetzelfde beeld als in de voorgaande jaren. Opvallend is echter wel dat geen enkele locatie meer bij categorie F behoort. Dit is in jaren niet meer voorgekomen.

De E-categorie telde dit jaar net als vorig jaar 8 locaties. Bij de fam. Koekoek te Denekamp werden 26 (vorig jaar 27) nesten aangetroffen, bij Hartman te Rossum 26 (vorig jaar 11), bij de fam. Deterd Oude Weme te Deurningen 30 (30), de fam. Mensink te Rossum 35 (29), bij Keizer te Beuningen 37 (38), bij Zanderink in De Lutte 37 (53), terwijl de locaties bij Broenink te Langeveen met 49 (35) en Schothorst in Oldenzaal (De Lutte) met 50 (43) nesten de top-2 vormden.

Onderstaande tabel geeft de aantallen weer van de grootste locatie over de laatste 5 jaar. Let wel. De daling is niet te wijten aan een verminderde belangstelling van de bewoners. Een dergelijke daling is de laatste jaren bij meer F-locaties voorgekomen. Hopelijk zet deze trend niet door.

Jaargang	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal nesten	97	77	59	53	50

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met het aantal aldaar aanwezige locaties en nesten aangegeven. De paar kleine locaties in Hertme, Lonneker en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld.

Plaats	locaties		nesten		Plaats	locaties		nesten	
	2014	2013	2014	2013		2014	2013	2014	2013
Agelo	12	14	98	83	Mander	6	7	37	63
Albergen	12	10	79	99	Manderveen	0	0	0	0
Beuningen	19	21	150	160	Mariaparochie	1	1	2	3
Brecklenkamp	1	1	12	10	N.Deurningen	4	5	16	13
De Lutte	24	30	192	190	Nutter	5	4	12	13
Denekamp	19	21	155	167	Oldenzaal	1	1	25	29
Deurningen	13	15	90	97	Ootmarsum	1	1	11	8
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	10	12	33	37
Fleringen	10	10	71	68	Overdinkel	1	0	7	0
Geesteren	20	15	113	94	Reutum	8	9	45	42
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	31	30	214	218
Hertme	2	2	8	6	Saasveld	17	20	98	104
Hezingen	1	1	10	4	Tilligte	8	7	37	43
Langeveen	6	5	73	69	Tubbergen	1	1	1	2
Lattrop	6	9	24	31	Vasse	1	1	1	9
Lonneker	1	1	12	5	Vriezenveen	1	0	1	0
Losser	4	3	18	17	Weerselo	7	9	58	72

Kunstnesten

Jaarlijks wordt gekeken hoeveel kunstnesten er op een locatie zijn opgehangen en hoeveel er daarvan bezet zijn. In 2014 werden in totaal 867 aanwezige kunstnesten vermeld, waarvan er 411 door huiszwaluwen bezet waren. Het bezettingspercentage van de kunstnesten komt hiermee op 47 % (in 2012 en 2013 was dit nog resp. 57 en 58 %) Van de in totaal 1695 bewoonde zwaluwnesten waren er 1284 door de vogels zelf gebouwd. Bijna een kwart van alle bezette nesten bestaat dus uit kunstnesten. Ze blijken ook in trek bij met name mussen. In 15 gevallen is melding gemaakt van bezetting door laatstgenoemde vogelsoort. Gezien de daling van het bezettingspercentage van kunstnesten, van 58% naar 47 %, is het zaak om goed te kijken of plaatsing van kunstnesten echt wel nut heeft op een bepaalde locatie.

Kunstnesten bieden de mogelijkheid voor het ringen van de jongen. Het afgelopen jaar werden honderd pullen geringd meer als enig jaar hiervoor.

Opgemerkt.

- Ook dit jaar hebben de meeste vrijwilligers op de bezochte locaties ook terloops het aantal **boerenzwaluwnesten** geteld. Het aantal kwam in Noordoost-Twente uit op 1851. Vorig jaar werden er 1601 geteld. Uit de toename van 250 nesten kunnen we echter niet de conclusie trekken dat het goed gaat met de boerenzwaluw. Het verzoek aan de tellers om terloops ook nog even te letten op laatstgenoemde soort, heeft waarschijnlijk enig effect op het resultaat gehad. Het is echter wel zo dat op bijna alle bezochte locaties de resultaten van de boerenzwaluw ter sprake komen.
- Tal van tellers ervaren dat de bewoner(s) van de bezochte adressen vaak komen met enthousiaste verhalen over de nog méér aanwezige 'natuur' op het erf. Samen omzien naar de natuur wordt positief ervaren en draagt zeker bij aan het behoud ervan. De aanwezigheid van kerk-, steen-, bosuil en andere soorten komen nogal eens ter sprake.
- Bijna ieder jaar benadrukken we weer het belang van het aanleggen van een simpel modderbadje als er geen goed nestmateriaal voorhanden is.
- De verliezen onder jonge zwaluwen zijn heel hoog. De eerste maanden na het uitvliegen zijn een ware beproeving. Ze moeten leren omgaan met tal van gevaren, zoals slecht-weer-condities en de hiermee gepaard gaande voedselschaarste, roofvogels, huiskatten enz. Volgens Zwitsers onderzoek overleeft slechts de helft van de jongen de eerste maand na het uitvliegen.
- Het aantal voerbeurten van een nest met jongen loopt op van 200 per dag in de eerste dagen, tot wel 600 op een dag net voor het uitvliegen. Elke voerbeurt bevat 10-15 insecten (vooral muggen en vliegen, maar ook wel kevertjes en kleine vlinders). Een zwaluwenpaar dat twee broedsels grootbrengt, verorbert gedurende het broedseizoen samen een miljoen insecten.
- In de kern van De Lutte waren enkele jaren geleden nog elf woningen met huiszwaluwnesten aan de gevel. Daarmee was het een uitzondering in Noordoost-Twente. Dit jaar was het aantal geslonken tot twee: één adres met één nest en één adres met vier nesten. Op enkele adressen proberen de bewoners de zwaluw weer te lokken door gebruik te maken van kunstnesten.
- Bij de fam Wessels uit Geesteren broedt al enkele jaren een zwaluw met een witte streep over de vleugel. De familie kijkt elk voorjaar weer uit naar de terugkeer van deze vogel.
- Over het algemeen waren de weersomstandigheden gunstig voor zwaluwen. Alleen de periode rond Hemelvaart bracht een aantal echt koude dagen. Tal van oplettende 'zwaluwvolgers' merkten op, dat er daardoor opvallend veel dode jonge vogels werden aangetroffen onder de nesten, waarschijnlijk door een gebrek aan voedsel. Bij kou nl. zijn er minder insecten. Op dezelfde dagen bleek een grote open loopstal 's ochtends bezocht te worden door een groot aantal zwaluwen die binnen bleven rondvliegen om zo toch nog voldoende vliegen te vangen.
- Evenals in voorgaande jaren zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum, Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto en Vogelwerkgroep Geesteren op pad geweest om alle gegevens weer te verzamelen. Het kost de nodige tijd, maar men is overal welkom en kan veel interessante kennis en belangstelling voor de natuur delen met de bewoners van de bezochte locaties. Deze verwachten je telkenjare terug.
- Tot slot willen we alle '**huiszwaluwenbezitters**' bedanken voor alle medewerking en de gastvrije ontvangst van onze vrijwilligers en niet in de laatste plaats dank aan alle **vrijwilligers**.

Reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl